Ivana Tománková, Gymnázium Nad Alejí v Praze

Stále je zač bojovat

Jak pro mě svoboda slova přestala být samozřejmou

New York, březen 2004.

Vedení mezinárodní školy při OSN vydalo neoficiální prohlášení, jež profesorům i studentům zakazovalo diskutovat o tehdejší mezinárodně politické krizi. Pan Van Kirk sice nepatřil k oblíbeným profesorům, avšak den poté, co prezident Bush vyhlásil v přímém televizním přenosu Iráku válku, jsme si ho počali více vážit.

„Vážení, jsme ve válce. Kdo k tomu chce něco říct?“, zahuhlal zpod bílého plnovousu, čímž si jako jeden z mála profesorů dovolil porušit školní nařízení. Dvacet párů očí se na něj rozpačitě upřelo. Věděli jsme, že ho tato otázka bude stát nemálo potíží.

Na škole, kde se v jedné třídě společně učí Američan s Iráčanem, Brazilec s Číňanem a Francouz s Jihoafričanem, není jednoduché ututlat diskusi o hrozící válce. Vedení školy nemělo v úmyslu okleštit naše právo otevřeně vyjadřovat své názory. Vydaným nařízením spíše spatřovalo způsob, jak předejít studentským sporům a hádkám. Jeho- ač pochopitelná- snaha však nebyla ani prospěšná, ani úspěšná. Na škole se tak rozhořela bitva mezi frustrovanými studenty a vedením školy. Ti první ve snaze vyjádřit svůj názor psali, kam se dalo (na lavice, dveře, stěny nevyjímaje) hesla typu „Drop Bush, Not Bombs“ (Svrhněte Bushe, ne bomby) a „No Blood for Oil“ (Pro ropu žádnou krev). Ti druzí je dennodenně smývali.

Peking, červenec 2006.

„A jak to s tou vaší revolucí vlastně bylo?“, zeptala jsem se tak trochu mimoděk mé přítelkyně Xi Wang. Odpoledne mě provedla náměstím Nebeského klidu a mě napadlo si doplnit nějaké ty mezery ve znalostech, o co šlo při krvavých událostech roku 1989.

„Vlastně ani nevím,“ odpověděla poněkud nejistě „počkej, mrknem na to“ a na google.com zadala heslo 1989 Tiananmen. Vyhledávač na nás v mžiku vychrlil spoustu odkazů. „Tady to je,“ řekla a odklikla první odkaz. Objevila se hláška, že stránku nelze zobrazit. Se stejným výsledkem rozbalila odkaz následující.

„Sakra. Já zapomněla. My se na ty stránky nedostanem, oni je blokujou," vzdychla. Nějakou dobu již strávila v USA a ve svobodné zemi se snadno zapomíná na nesvobodu v jiné.

V obou uvedených situacích jsem se přímo setkala s problematikou svobody či spíše nesvobody slova.

Jmenuji se Ivana Tománková a nyní studuji na pražském gymnáziu. Čtyři roky jsem studovala v americkém New Yorku na už výše zmíněné Mezinárodní škole. Studium s vrstevníky ze všech koutů světa mi hodně dalo, ale i vzalo. Znamenalo pro mě neuvěřitelně cennou zkušenost a rozšíření obzorů ohledně kultur, mezilidských vztahů a zemí. Zároveň mě zbavilo iluzí, že se všem lidem (nebo alespoň většině) v jejich zemích daří zhruba stejně jako mě u nás v srdci Evropy. Mýlila jsem se. Nesmírně. Vždy jsem si uvědomovala, že v mnoha zemích lidé trpí chudobou a hladem. Netušila jsem však, jak výjimečně vděčná budu za skutečnost, že na rozdíl od třetiny[1] obyvatel planety žiji ve státě, jež mi zaručuje základní lidská práva.

U nás doma v Česku

Česká republika nám zaručuje základní lidská i občanská práva a svobody. Mezi ta základní nepatří pouze právo na život, právo na svobodu myšlení či právo svobody pobytu a pohybu, ale také právo na svobodu projevu. „*Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu*," stojí černé na bílém v Listině základních práv a svobod přijaté roku 1993 společně s Ústavou České republiky. Důležitější než samotný dokument je fakt, že toto právo je u nás v současnosti dodržováno.

Vím, nebylo tomu tak vždy. I přesto je pro mě představa, jak se učím podle tendenčních školních osnov, povinně si cpu do hlavy ruská slovíčka a čtu cenzurované informace Rudého práva, dosti vzdálená. Když pomyslím, že by byla realitou, narodila-li bych se o několik let dříve, zamrazí mě. Při tom před necelými dvěma desetiletími to byly jevy, nad nimiž se mnoho občanů nepozastavovalo.

Byli však tací, kteří si okleštěnost svobody uvědomovali a toužili po uvolnění pevného tlaku režimu. Jejich příběhy jsou plny odvahy, cti a neutichající víry ve spravedlnost. Nejsem s to je zde vypsat do jednoho, ačkoli nepochybuji, že by si to zasloužili. Život a příběh dosti

známé osobnosti Ferdinanda Peroutky nezvratně dokazuje, jakou hrůzu mají totalitní režimy ze svobodného projevu občanů a jak nepostradatelná je pro ně cenzura.

Koho a čeho se bojí totalita: O Ferdinandu Peroutkovi a Lidových novinách

„A i když, páni komunisté, následkem své hmotné převahy se zmocníte Lidových novin, čeho se to vlastně zmocníte? Ničeho více než dvanácti písmen v titulu; všechno ostatní odejde s námi…“[2] Tuto větu napsal Ferdinand Peroutka do Lidových novin těsně před svou emigrací do Spojených států amerických v únoru 1948. Stěžejní osobnost české demokratické žurnalistiky a exilové tvorby se nemýlila.

Ferdinand Peroutka se narodil v Praze roku 1895 do česko-německé rodiny, novinářem se stal jako osmnáctiletý. Období první světové války prožil v Alpách, čímž se vyhnul narukování. Po jejím skončení se začal naplno věnovat žurnalistice.

Roku 1919 se stal šéfredaktorem časopisu *Tribuna*. O pět let později přešel do *Lidových novin* a s finanční pomocí T.G. Masaryka založil vlastní týdeník *Přítomnost*, do něhož přispívali významné osobnosti, bratry Čapkovy nevyjímaje. Díky svému demokratickému smýšlení se stal jedním z prvních českých intelektuálů, kteří byli po příchodu německých vojsk do Prahy roku 1939 zatčeni.

Peroutka byl vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. V roce 1941 ho nacisté převezli do Prahy, nabídli mu propuštění a post šéfredaktora *Přítomnosti* (jeho vlastního týdeníku!) pod podmínkou spolupráce s nimi. Tu odmítl, což pro něj znamenalo návrat do koncentračního tábora a internaci až do konce války.

Následně se vrátil k žurnalistice a jako šéfredaktor *Svobodných novin* znovu založil svou *Přítomnost* pod jménem *Dnešek*. Vlnu kritiky proti Peroutkovi zvedlo jeho odsouzení odsunu německého obyvatelstva jakožto jednání nedemokratického a znehodnocujícího lidskou důstojnost.

Komunistický převrat roku 1948 přiměl Peroutku k emigraci do USA. O dění v rodném Československu se však zajímat nepřestal a počínaje rokem 1951 ustavičně psal kritické komentáře, úvahy, eseje o dění v Československu a řídil československou sekci vysílání Rádia Svobodná Evropa.

Peroutka, který se na sklonku života toužil vrátit do své vlasti, se naneštěstí pádu komunismu v Československu nedožil. Zemřel v roce 1978. Trpký úděl svého života mistrně shrnul v projevu k mládeži (ze dne 28.11. 1953), k němuž není co dodat. *„My [exulanti] jsme*

generace, pro kterou si osud nevymyslil štěstí. Náš život byl zlý, těžký, nepříjemný život těch, kdo to v polovině dvacátého století s demokracií myslili vážně. Mnozí z nás nemilovali nebezpečí, ale přece po celý svůj dospělý věk v něm uvázli; nemilovali cestování, ale musí nyní bloudit světem; milovali svou zemi, a musili se s ní rozloučit.“[2]

Lidové noviny byly ve 20. a 30. letech minulého století nejen nejprestižnější a nejvlivnější tiskovinou, ale i symbolem demokracie; vždyť propagovaly nezávislé myšlení a publikovaly objektivní informace. Nacisté po vpádu do republiky dosadili do redakce *Lidových novin* své lidi, čímž se populární deník stal kolaborantským. Obdobná situace následovala o devět let později, kdy komunisté učinili totéž. *Lidové noviny* se znovu staly tiskem plným lží, které podle slov Peroutky „*vyzývaly krávy, aby lépe dojily, a uhlí, aby neodporovalo a dalo se lépe dolovat… Nikdy se neodvážily dát najevo, že je úkolem spisovatelovým, aby psal, co si myslí.*“[2] Když občané zaujatost *Lidových novin* i jejich poplatnost režimu prohlédli, komunisté je jako mrtvý nástroj manipulace roku 1952 zcela odepsali. Znovu se objevily až roku 1987 ve formě samizdatu.

Rychlost, s jakou se oba totalitní režimy vrhly jak po Ferdinandu Peroutkovi, tak po *Lidových novinách*, svědčí o tom, jak dobře si byly vědomy jejich nebezpečnosti. Pokus odstranit demokraticky smýšlejícího spisovatele a zmanipulovat svobodné noviny se nezdařil ani jedné z mocí. Peroutkův odpor vůči kolaboraci s nacisty byl obdivuhodný; jen málokdo by se v dané situaci rozhodl stejně. Komunistům ležely v žaludku jeho vytříbené, precizní, sarkastické rozhlasové projevy, které jejich rušičky nedovedly zastavit. Není tedy pochyb, že Ferdinand Peroutka přispěl poskytováním pravdivých informací o dění ve státě a podněcováním českého a slovenského národa k odporu proti totalitě ke konečnému vítězství v zápase o svobodu slova.

I přes svou výjimečnost byl Peroutka pouze jedním z mnoha. Těch, co se o dosažení svobody slova a demokracie zasloužili, se nelze dopočítat. Peroutku jsem si vybrala záměrně a s vědomím, že i kdybych se do archivů z komunistické éry naší republiky zahrabala, nikdy bych se nedopátrala všech. O některých víme mnoho, o některých málo, a snad jsou i tací, o nichž záznamy neexistují. Nerada bych z této práce učinila výčet jmen a byť jediné vynechala.

Zápas o svobodu slova byl v naší zemi vybojován vítězně. V řadě států pokračuje. Těm, kteří se o vítězství zasloužili, chci poděkovat touto prací. Jim bych chtěla věnovat své

zamyšlení nad významem svobody slova. Nechci se přitom obracet příliš do minulosti ač nepochybuji o jejím významu. V mých očích není k tomu, abychom nečinně obdivovali její hrdiny. Jejich život by měl být inspirací a vodítkem pro nás, mladou generaci, abychom i my posunuli svobodu slova dál, abychom ji využívali pro posílení demokracie.

Jak to se svobodou slova vypadá dnes

Statistika mezinárodní organizace Reportéři bez hranic (RSF) za rok 2006 mluví sama za sebe. 81 zavražděných, přes 800 zatčených, téměř 1 500 fyzických napadení či výhružek. To jsou čísla týkající se zpravodajů a novinářů celého světa, kteří zaplatili daň za to, že zodpovědně konali svou práci, tj. publikovali či prezentovali pravdivé informace.

Statistika téže organizace uvádí, že více než třetina světové populace žije v zemích, v nichž svoboda slova neexistuje. RSF sestavuje každoročně žebříček států podle míry svobody slova, jež svým občanům zaručují. Za rok 2006 se na samém konci ocitly Severní Korea, Kuba, Čína a vesměs muslimské země. Nemalý údiv u mě vyvolala pozice USA na 53. příčce. (Naopak mě potěšilo obsazení 5.místa Českou republikou.) Může se zdát, že zápas o svobodu slova v těchto zemích se nás, malého národa ve středu Evropy, už netýká, vždyť jsou všechny tak daleko... Omyl. Na 151. příčce nevesele trůní Bělorusko. A to zas tak daleko není.

Podívejme se nyní blíže na situaci v Čínské lidové republice a Spojených státech amerických. (Tyto země jsem si nevybrala z důvodu, že bych je považovala za „horší“ než ostatní, ale protože mi jsou blízké. Mým cílem je upozornit na tamní poměry, ne kohokoli obviňovat.)

O cenzuře a porušování lidských práv v Čínské lidové republice není pochyb, skutečný rozsah útlaku však tamní vláda tají. Z informací, jež se za hranice přece jen dostanou, lze soudit, že léta vězení nejsou trestem neobvyklým za zveřejnění „špatné“ fotografie nebo použití „nesprávného“ slova.

Čínské mocenské orgány sáhly při omezování svobody slova i na internet. Jak vypadá čínská internetová cenzura? Proti-komunistické komentáře na diskusních fórech a v internetových denících jsou mazány pouhé minuty od vložení. Stránky mediálních společností (např. BBC, CNN, The New York Times) jsou znepřístupněny, stejně jako další obsahující přímou nebo nepřímou kritiku čínských poměrů. Vyhledávače google.cn a yahoo.com.cn nezobrazují odkazy na stránky obsahující určitá slova (např. svoboda slova,

demokracie, policejní brutalita, protesty v Pekingu 1989, Falun Gong atd.). Společnost Microsoft zase maže osobní uživatelské blogy, které se zabývají problematikou lidských práv v Číně.

Jenomže co si počít? Celý svět chce být s Čínou zadobře, neboť ta brzy bude na světovém hospodářském trhu jedničkou. Všichni vidíme bezpráví, ale nezmůžeme se na víc než mlčenlivé přihlížení.

Nevzpomínám si proč, ale doposud jsem byla přesvědčena, že státy ekonomicky vyspělé jsou demokratické a jejich obyvatelé svobodní. Spojené státy americké jsou hospodářskou velmocí i demokratickou zemí. Je pro mě ztěží pochopitelné, že stát, který podle slov svých představitelů „exportuje" svobodu a demokracii do zemí nesvobodných a nedemokratických, se v žebříčku RSF umisťuje až na 53. místě.

V USA se vedou v současnosti vášnivé debaty o hranicích svobody projevu. Na jedné straně tu máme stát, kde se tímto právem zaštiťuje jednání (pro mnohé morálně nepřijatelné) jako slovní napadení, rasistické projevy atd. Na straně druhé je tento stát ve válce a jeho občané obětovali část své svobody, aby jako národ zůstali věrni heslu „United We Stand".

V srpnu 2004 doznaly redakce novin *The Washington Post* a *The New York Times*, že v době rozhodování o invazi do Iráku záměrně nepublikovaly většinu článků a reportáží, jež zpochybňovaly věrohodnost vládou předložených argumentů. „*Měli jsme varovat čtenáře, že disponujeme informacemi, které otřásají důvěryhodností zpráv o zbraních hromadného ničení…*"[3], uvedl zástupce šéfredaktora listu *The Washington Post* Bob Woodward. Korespondent téhož listu Thomas Ricks dodal: „*Mezi editory převládal názor: podívejte, jdeme do války, proč bychom se měli zajímat o opačný názor?*" [3] Jen o měsíc dříve citoval server Novinky.cz britského zpěváka Eltona Johna, který poukazoval na atmosféru panující v USA. „*Na jednu stranu tu máte někoho jako je Toby Keith*[*]*, kdo velmi podporuje Bushovu administrativu a válku v Iráku, což je v pořádku, protože Amerika je demokratická a Toby Keith má právo říci, co si myslí a co cítí. Na druhou stranu Dixie Chicks*[*] *byly sestřeleny a skončily v plamenech kvůli kritice prezidenta. Byly označeny za neamerické, byť mají stejné právo říci, co chtějí od svobodně zvoleného prezidenta*." [3]

Tudíž souhlasíte-li, svobodu slova máte, v opačném případě máte akorát smůlu. Mnozí Američané, ač nesouhlasili, se neodvažovali svůj názor vyjádřit. Svým mlčením si nechali

[*] Toby Keith, americký country zpěvák a skladatel
[*] Dixie Chicks, americká dívčí country skupina

svobodu projevu proplout mezi prsty. Že by něco jako dobrovolná cenzura sebou samým? Každopádně je toto pojetí svobody slova vzdálené jejímu pravému slova smyslu.

V poslední době se hlasy proti válce a zahraniční politice Bílého domu ozývají ve větší míře, ale kdo ví, zda není pozdě?

Kdo zápasí o svobodu slova dnes

Zastávám názor, že omezení svobody je výsledkem falešné ideologie a nečistých myšlenek, proti nimž lze nejlépe bojovat šířením myšlenek lepších a čistějších. Stavba tyranského režimu stojí na základech lží a dezinformací, a právě jejich bořením je možno útlak zmírnit a dosáhnout větší svobody.

Zápas o svobodu slova je veden v první řadě jednotlivci, kteří své mínění a ideje šíří mezi ostatními. Vlivné jsou však zejména organizace, jež se svobodou slova ve světě zabývají. Zde bych ráda zmínila dvě: Reportéři bez hranic a Rádio Svobodná Evropa.

Reportéři bez hranic jsou mezinárodní organizací sídlící v Paříži, která brání svobodu slova a projevu od svého založení roku 1985. Odsuzuje věznění novinářů, cenzuru médií a protestuje proti přijímání represivních zákonů. Upozorňuje na konkrétní případy porušování svobody projevu a do své činnosti zahrnuje také ochranu a podporu pronásledovaných novinářů i jejich rodin.

Rádio Svobodná Evropa bylo založeno v USA v průběhu studené války. Jeho cílem bylo vysílání ideologicky nezatížených informací do zemí východního bloku; na pádu komunismu má těžko zpochybnitelnou zásluhu. V dnešní době sídlí v Praze a v celkem 27 jazycích vysílá zpravodajství do Asie a východní Evropy. Přibližně pro 35 milionů obyvatel planety je Rádio Svobodná Evropa (v podstatě jediným) zdrojem nezávislých informací.

Shodneme se, že právo na svobodu slova náleží každému jedinci. Má to však háček. Už v 17. století konstatoval anglický filozof John Locke: „*Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého*.“ Jeho myšlenka mi připadla velice aktuální v lednu 2006, když se dánské a norské ambasády na Blízkém východě ocitly pod útokem rozzuřeného davu. Muslimové tak reagovali na zveřejnění karikatur proroka Mohammeda v dánském tisku.

„Máme svobodu slova a můžeme říkat a psát, co chceme…. Není za co se jim omlouvat,“ reagoval můj spolužák při diskusi v hodině angličtiny. Se závěrem jeho názoru jsem důrazně nesouhlasila. Dánský tisk je svobodný a může s odvoláním na svobodu projevu publikovat cokoli. Jenže s každým právem přicházejí i povinnosti! Jednou z nich je -i když

nepsanou- respekt a tolerance k druhým. Přestože dánský tisk zřejmě neměl v úmyslu islám zesměšnit či muslimy urazit, myslím, že omluva byla na místě. (Neobhajuji reakci muslimů, neboť ta nepochybně nebyla přiměřená, ale to už je téma střetu civilizací.)

Lev a myš aneb kam to Čech dotáhl

28. října 1918 po dlouhých letech národnostního útlaku vznikl nový, svobodný a demokratický stát: Československá republika. Občanům zaručoval liská i občanská práva a svobody bez rozdílu národnosti; nevlastnil koloniální území a nebyl zodpovědný za utlačování či omezování druhých; již roku 1920 přiznal volební právo ženám. Nebyl to stát dokonalý, ale ve své době jeden z nejdemokratičtějších. Avšak během následujících 80ti let zasadil osud Československu několik ran, které demokratické zřízení státu takřka pohřbily.

Tzv. „o nás bez nás“ se jednalo 29. září 1938 v Mnichově a za půl roku byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Nejen demokracie, ale i samostatnost byly tatam.

Po osvobození roku 1945 přistoupili Češi a Slováci k obnově původního demokratického státu. Jejich snaha byla zmařena únorovým převratem roku 1948, následným utužením poměrů, omezením lidských práv a svobod a zavedením cenzury. Zkrátka zakotvením totalitního režimu.

Tichá voda břehy mele. Národ, jenž se po třináct let krčil pod tíhou rudé diktatury, se začal probouzet. Znovu prosazoval svá práva, opět začínal žít. Avšak vpád vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 na území republiky vrazil Pražskému jaru dýku do zad a vytvořil podmínky pro nastolení tuhé normalizace.

Sametovou revolucí, která započala 17. listopadu 1989, se sen českého a slovenského lidu o svobodě a demokracii stal po více než půl století skutečností.

To, o čem naši předkové snili, čemu mnozí tolik obětovali, je nám dopřáno žít. Můžeme otevřít oči beze strachu, že by se naše svoboda ve světle reality rozplynula. Nebereme ji za samozřejmou? Nejsme k ní příliš lhostejní?

Uvažme mezinárodně politickou situaci roku 2004, kdy Spojené státy americké zvažovaly invazi do Iráku. Ačkoli podle průzkumu byla válka odmítána 80 % českých občanů, zúčastnilo se demonstrace proti ní pouhých pár stovek mladých lidí.[3]

Množství, jež ani vzdáleně nepřipomínalo 80 % populace. Většina z nás, ač se s válkou neztotožňovala, seděla doma, nadávala a čekala, jak to dopadne. Svým mlčením tak dala souhlas k rozpoutání násilí, s nímž nesouhlasila.

Kolika z nás se dostala do ruky petice, se kterou jsme souhlasili a přece jsme ji nepodepsali? Či jsme věděli o protestním průvodu městem a ačkoli jsme s danou problematikou také nesouhlasili, akce jsme se nezúčastnili neboť se nám prostě nechtělo ven? Mně se to přihodilo a nejednou (nejsem na to hrdá, ale proč si něco nalhávat?). Domnívám se, že důvod „mně se nechce“, je pouhou záminkou. Skutečnou příčinou mé pasivity není lenost, ale pohodlnost a strach z odpovědnosti. Je přece snazší nechat rozhodnout druhé a navíc v případě rozhodnutí špatného, to nebude na mě. Věřím, že nejsem jediná.

Právo na svobodu slova znamená, že můžeme říkat cokoli a kdekoli. Nicméně naše nehezké české nadávání u večerních zpráv není jeho ideálním využitím. V Ústavě není toto právo zakotveno proto, abychom si mohli čas od času zaklít, nýbrž abychom jako občané otevřeně vyjadřovali své mínění a ovlivňovali ty, kteří nám vládnou. Význam slova demokracie je přece vláda lidu. Něco mi napovídá, že je čas začít mluvit. Nahlas. Ať už souhlasíte nebo ne, raketová základna či radar nejsou dětská hračka. Nebo je snad libo další „o nás bez nás“?

Text druhé sloky národní hymny Čechy oslavuje jako národ, který se nebojí bojovat za správnou věc („…mysl jasnou vznik a zdar, a tu sílu vzdoru zmar…“). K tomu je na malém státním znaku je vyobrazen lev. V rámci mezinárodního dění připomíná Česká republika spíše šedou myš. Státem je sice nevelikým, leč suverénním. A jako takový by také měl vystupovat a jednat.

Pár slov závěrem

Co pro mě znamená svoboda slova? Třeba to, že mohu napsat tuto esej, aniž bych při příštím zařinčení zvonku musela trnout strachy. Neznamená pro mě jít na náměstí a zařvat, že určitý představitel mého státu je takový či makový, ale možnost vyjadřovat můj názor, kritizovat, diskutovat. Beze strachu.

Co si z této práce odnáším? Poznatky i poučení, inspiraci a kopu dalších otázek.

Minulost obsahuje bezpočet událostí, jež dokazují, že slovo je zbraní slabších proti mocnějším. Přitom se stává nebezpečným, je-li vysloveno nebo napsáno se záměrem ublížit. Svoboda slova je vzácným právem a neměla by být zneužívána prostě proto, že ji máme.

To mě přivádí k hlavní otázce, která mi vrtá hlavou. Svoboda slova je věc překrásná, ale jak zaručit, že nebude zneužita? Kde leží hranice mezi jejím využitím a zneužitím? Znamená snad svoboda slova také právo urazit či slovně napadat cokoli a kohokoli?

Osobně vítám debatu na jakékoli téma ať už politické, ideologické či náboženské. Avšak je rozdíl, řeknu-li (čistě hypoteticky): „Myslím, že homosexualita je nepřípustná a nemorální, neboť intimní soužití osob stejného pohlaví je proti mému náboženskému vyznání," nebo „ať se ti hnusní (vulgární výraz) jdou vycpat." Podle mého názoru by první sdělení, řečeno se záměrem vyjádření vlastního stanoviska, mělo být chráněno právem na svobodu slova, kdežto tvrzení druhé, jehož záměrem je urazit, nikoli. Cenzura by v jistých případech asi přišla vhod. Nemám na mysli cenzuru řízenou zákony ani strachem, nýbrž vlastním svědomím každého z nás.

V neposlední řadě mě tato práce povzbudila. Při ohlédnutí na již vyhrané zápasy o svobodu slova získávám naději, že jiný svět, svět svobodnější a lidštější než ten současný, je možný. Před lidmi, jež se o vítězství zasloužili, smekám a vzdávám jim úctu, neboť se nenechali zastrašit. Mohli své svědomí vyměnit za osobní bezpečí či majetkové zajištění. Mohli, ale neudělali to… Oni jsou mými vzory.

Co z toho plyne pro mě? Slib mě samé, že vždy budu myslet sama za sebe a rozhodovat se dle vlastního svědomí. Budu se snažit podemílat zavedené a ustrnulé hodnoty, upozorňovat a šířit povědomí o existujícím bezpráví, kriticky zkoumat dění ve světě i v mé vlasti. Ale především už nebudu mlčet. Zápas o svobodu slova se týká i mě. A já chci vyhrát.

Dodatek

Vše co jsem napsala, jsem mínila vážně. Jsem si vědoma, že můj tón byl chvílemi ironický, možná až útočný. Pokud jste se při čtení práce cítili jakýmkoli způsobem dotčeni, věřte, že to nebylo mým záměrem a přijměte mou omluvu.

Já mám právo na svobodu slova. Vy máte právo mě neposlouchat.

SEZNAM ZDROJŮ

Publikace

Herczeg, Jiří. Meze svobody projevu. Praha: Orac, 2004.

[3]Mašek, Jiří. Mráz přichází z Bílého domu. Praha: Earth Save, 2004.

[2]Peroutka, Ferdinand. Úděl svobody (Výbor z rozhlasových projevů 1951- 1977). Praha: Academia, 1995.

Internet

Burns, Tracy. „Ferdinand Peroutka: Journalist of Czech Democracy“. Český rozhlas. 18.dubna 2003. 9.prosince 2006. http://www.radio.cz/en/article/39871.

Churaň, Milan. „Peroutka Ferdinand“. Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století. 2001. 9.prosince 2006. http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php.

About RFE/RL. Listopad 2005. Radio Free Europe/ Radio Liberty. 10.ledna 2007. http://www.rferl.org/.

„Death in Prague“. Time. 25.února 1952. 29.listopadu 2006. http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,816052,00.html.

„Ferdinand Peroutka“. Wikipedia. Leden 2007. 3.ledna 2007. http://en.wikipedia.org/wiki/Ferdinand_Peroutka.

„Internet censorship in mainland China“. Wikipedia. Leden 2007. 5.ledna 2007. http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_censorship_in_mainland_China.

„Lidové noviny“. Wikipedia. Září 2006. 29.listopadu 2006. http://en.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A9_noviny.

[1]News from around the world. Leden 2007. Reporters sans frontieres. 4.ledna 2007. http://www.rsf.org/.

Konzultanti:

Kafka Pavel, Mgr.